

Metodicko-pedagogické centrum Bratislava

Regionálne pracovisko Prešov

**Rozvíjanie fonematického uvedomovania
v primárnej edukácii**

Mgr. Marcel Kočíš

2015

Obsah

ÚVOD.....	2
1 ČITATEĽSKÁ GRAMOTNOSŤ V PRIMÁRNOM VZDELÁVANÍ	4
1.1 Alternatívne pracovné listy	5
2 UKÁŽKY PRACOVNÝCH LISTOV ZAMERANÝCH NA ROZVOJ FONEMATICKÉHO UVEDOMOVANIA.....	9
Pracovný list č. 1 (hláska/písmeno a, A).....	9
Pracovný list č. 2 (hláska/písmeno s, S).....	12
Pracovný list č. 3 (hláska/písmeno i, í, I, Í).....	15
Pracovný list č. 4 (hláska/písmeno m, M).....	18
Pracovný list č. 5 (hláska/písmeno o, O, ó, Ó).....	21
Pracovný list č. 6 (hláska/písmeno p, P)	24
Pracovný list č. 8 (hláska/písmeno k, K).....	30
Pracovný list č. 9 (hláska/písmeno t, T).....	33
Pracovný list č. 10 (hláska/písmeno r, R)	36
ZÁVER	39
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	41

ÚVOD

Osvojovanie si čítania, písania a čítania s porozumením patrí na primárnom stupni vzdelávania (špeciálne základné školy, základné školy) ku kľúčovým, pretože tvoria základný pilier pre prebiehajúce, ale i ďalšie vzdelávanie a sú významným indikátorom pre úspešné začlenenie sa jednotlivca do života spoločnosti.

Pritom ale zdôrazňujeme, že v modernom ponímaní na rozdiel od minulosti, kedy sa kládol dôraz na techniku čítania v jeho kvantitatívnych a kvalitatívnych znakoch došlo k významnej zmene. Rozvíjanie jazykových kompetencií vrátane nadobúdania elementárnej gramotnosti si vytýčilo za kľúčovú požiadavku porozumenie. V takomto chápaní sa proces jazykového vzdelávania nestáva len nástrojom na osvojenie súboru elementárnych vedomostí a zručností, ale prostriedkom pre aktívne narábanie s jazykom v jeho komplexnosti. Na portfóliu tejto požiadavky sa rozvoj komunikatívnych kompetencií s akcentom na porozumenie stáva systematickým, zámerným a cieľavedomým imperatívom, ukotveným na rozvíjaní čitateľských predpokladov. Ide teda o dlhodobý a náročný proces, ktorý sa nezačína v šlabikárovom období, ale omnoho skôr. Úspešné osvojovanie čítania, písania a čítania s porozumením je možné uskutočniť len po osvojení čitateľských predpokladov, ktorých dominantnou súčasťou je tematika rozvoja fonemického uvedomovania.

Cieľom nami predkladanej publikácie je na základe spracovaných teoretických východísk prezentovať význam fonemického uvedomovania ako kľúčového nástroja pre nadobúdanie čitateľskej gramotnosti v prvých ročníkoch primárneho vzdelávania a poukázať na možnosti jeho rozvíjania prostredníctvom alternatívnych pracovných listov koncipovaných na podklade metodiky Tréningu fonemického uvedomovania podľa D. B. El'konina. Pritom ale zdôrazňujeme, že už spomínaná metodika má vysokú mieru jedinečnosti, originality, odborného a metodického spracovania, ktoré je častokrát nepoznané a zaznávané, ale aj na jej potenciál v práci pedagógov pri riešení ťažkostí v procese osvojovania čitateľskej gramotnosti.

K spracovaniu danej tematiky nás viedlo viacero motívov a závažných príčin. Ako kľúčovým fundamentom sa stala požiadavka pedagogickej praxe hľadať teoretické a praktické východiská pri enormnom narastaní ťažkostí žiakov v učení (osvojovanie čítania, písania, čítania s porozumením) i postupné zlyhávanie čoraz väčšieho počtu žiakov v počiatkoch edukácie na primárnom stupni vzdelávania. Významný podiel pri hľadaní efektívnych riešení v danej problematike zohrali aj moje osobné,

niekoľkoročné, pedagogické skúsenosti učiteľa žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia, špeciálneho pedagóga i učiteľa primárneho stupňa vzdelávania. V neposlednom rade je tomu tak aj na báze osobného kariérneho rastu, resp. nadobúdania vyšších profesijných kompetencií s cieľom skvalitňovania edukačnej práce so zameraním na kvalitu učebnej činnosti žiaka.

Úspešnosť osvojovania elementárnej gramotnosti je závislá od uplatnenia efektívnych nástrojov na jej rozvoj vo všetkých jej zložkách. Ak budeme zámerne preferovať a uplatňovať v procese primárneho stupňa vzdelávania účinné metódy, významne tým napomôžeme rozvoju jazykových, ale i kľúčových kompetencií.

1 ČITATEĽSKÁ GRAMOTNOSŤ V PRIMÁRNOM VZDELÁVANÍ

Súčasný moderný definovanie gramotnosti si v hierarchickom postavení kladie na najvyšší stupeň gramotností kultúrnu gramotnosť. Je tomu tak nielen z dôvodu potreby zapracovávaní nových obsahov a významov v terminológii tematiky, ale aj na základe aktuálnych požiadaviek praxe. Preto je nevyhnutné chápať progres v danej tematike cez kontext neustálej komparácie multifaktoriálnych vplyvov a potrieb života spoločnosti.

Špecifické postavenie v tematike gramotnosti má čitateľská gramotnosť. Nielen tým, že má primárne postavenie a teda tvorí nenahraditeľný základ pre všetky ostatné, ale aj sama o sebe prešla vývojom tak, ako jej definovanie. Dnes jej podstata nespočíva len na osvojenej technike – zručnosti čítať, ale aj v reflexii na požiadavky doby. Tak môžeme existujúce definície zatriediť do dvoch okruhov.

Do prvého okruhu patria definície, ktoré chápu čítanie ako nástroj na dosiahnutie cieľov. Na základe nich je čitateľská gramotnosť ponímaná nielen ako osvojenie si schopnosti čítať, ale aj pracovať s textom, komunikovať prostredníctvom písanej reči, získavať a spracúvať informácie z textu (Průcha, Walterová, Mareš, 2009). Druhý okruh tvoria definície, ktoré ju vyčleňujú ako schopnosť rýchlej a presnej orientácie v texte, porozumenie myšlienkovému porozumeniu obsahu textu a jeho reprodukcia, premýšľanie o ňom a využívanie na dosiahnutie vlastných cieľov, rozvoj vlastných vedomostí a potenciálu i aktívna účasť na fungovaní spoločnosti (Máčajová, 2011).

Chápanie pojmu čitateľskej gramotnosti už teda dnes nespočíva len na osvojení schopnosti čítať, ale vyžaduje komplexné vedomosti a zručnosti vedúce k aktívnej účasti pri práci s textom.

V tematike čitateľskej gramotnosti je jej významnosť podčiarknutá ešte aj skutočnosťou, že je nielen hlavnou, ale i prierezovou (tvorí základ, bez ktorého nie je možné rozvíjať gramotnosť v jej okruhoch a stáva sa teda prostriedkom k učeniu sa). V jazykovom vzdelávaní sú tieto skutočnosti umocnené zapracovaním a uplatňovaním komunikačného vyučovania jazyka v kontexte k vzťahu utvárania kultúrnej gramotnosti. Absolvent primárneho stupňa vzdelávania si tak prostredníctvom nadobúdania kľúčových spôsobilostí osvojuje základy čitateľskej, pisateľskej, matematickej, prírodovedeckej a kultúrnej gramotnosti.

1.1 Alternatívne pracovné listy

Rozvíjanie čitateľskej gramotnosti je neodmysliteľne spojené s utváraním a rozvíjaním komunikačných a jazykových kompetencií, ktoré sa realizuje prostredníctvom komunikačného vyučovania jazyka. To zahŕňa nielen osvojovanie si komunikačných zručností - čítania a písania, ale aj počúvania a rozprávania. Kľúčovú úlohu pritom zohráva zložka/zručnosť čítania, ktorá sa za vzájomnej participácie ostatných zložiek podieľa na utváraní čitateľskej a kultúrnej gramotnosti.

Pri komplexnom a objektívnom pohľade na efektívny proces osvojovania čítania, písania a čítania s porozumením musíme ale poukázať na rozsiahlosť a závažnosť problematiky, ktorá sa nevymedzuje len na proces osvojovania čítania a teda na osvojovanie techniky čítania v jej formálnych ukazovateľoch. Ako kľúčovú oblasť pre úspešné osvojovanie čitateľskej gramotnosti vnímame oblasť čitateľských predpokladov, do ktorej patrí aj rozvíjanie analytických zručností/schopností. Uvedené tvrdenia sú obsahom čoraz väčšieho počtu vedecko-odborných zistení, ale aj obsahom súčasných štátnych vzdelávacích programov ISCED 0, ISCED 1 a ISCED 1 pre žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Analytické činnosti a zručnosti teda patria k nevyhnutným predpokladom pre osvojovanie si písanej reči. Ak chceme, aby edukačný proces osvojovania si čítania, písania a čítania s porozumením bol efektívny, musíme voliť primerané didaktické metódy, ktoré u žiakov v plnej miere rozvinú kľúčové predpoklady pre osvojovanie si čitateľskej gramotnosti. Naopak ale musíme opätovne konštatovať a zdôrazniť, že zanedbanie ich rozvíjania je jedným z prediktorov na neúspešnosť žiaka v jazykovom vzdelávaní i ďalšom vzdelávaní. Závažnosť danej problematiky vnímame nielen z pohľadu intaktných žiakov, ale i žiakov so špecifickými potrebami a žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Originálnym, efektívnym, teoreticky zdôvodneným a seriózne prepracovaným programom, ktorý sa v plnej miere zaoberá danou problematikou je Tréning fonemického uvedomovania podľa D. B. El'konina - Metodika nácviku fonemického uvedomovania autoriek Mikulajovej a Dujčíkovej. Bolo by žiaduce a prospešné, aby sa dostal do pozornosti a pedagogickej praxe čo najväčšieho počtu pedagógov primárneho stupňa vzdelávania.

Ten ponúka a umožňuje dieťaťu zvládnuť pomerne náročnú fonematickú analýzu slov skôr, než prikročí k samotnému čítaniu. V čase, keď sa rečové kompetencie viažu výlučne na obsahy a významy jazykových útvarov, je úloha preniknúť do formálnej štruktúry mimoriadne náročná. Oddelenie sluchovej analýzy (fonematickej) od náročnej zrakovej diskriminácie (grafemickej), ktoré sa tu ponúka, je riešením, ktoré túto situáciu zjednodušuje a uľahčuje, pričom zjavne zefektívňuje i celý proces učenia (Mikulajová, Dujčíková, 2001).

Naše dlhoročné pozitívne skúsenosti pri eliminácii ťažkostí žiakov v procese osvojovania čítania, písania a čítania s porozumením prostredníctvom realizácie Tréningu fonematického uvedomovania podľa D. B. El'konina - Metodika nácviku fonematického uvedomovania od slovenských autoriek Mikulajovej a Dujčíkovej nás utvrdili v presvedčení a potrebe zaradiť tento efektívny nástroj do obsahu predprimárneho, resp. primárneho vzdelávania.

V predprimárnom vzdelávaní vnímame jeho postavenie v procese nadobúdania komunikačných kompetencií ako kľúčové, pretože od osvojenia predčitateľských predpokladov závisí úspešné osvojovanie čitateľskej gramotnosti. Významné postavenie v rámci rozvíjania predčitateľských predpokladov potvrdzujeme aj u žiakov so zdravotným znevýhodnením, kde sa vytvára pomerne dobrá východisková pozícia z hľadiska obsahu a časovej dotácie nielen v predprimárnom, ale aj v primárnom vzdelávaní.

Potreba tvorby alternatívnych pracovných listov vzišla ako podnet pedagogickej praxe riešiť dlhoročný, alarmujúci stav v procese osvojovania čitateľskej gramotnosti. Aj napriek enormnému úsiliu zo strany pedagógov sa pri osvojení čitateľskej gramotnosti nedostavujú želané výsledky, čo potvrdzujú aj rôzne testovania. Ak vychádzame z faktu, že fonematické uvedomovanie patrí do súboru čitateľských predpokladov, nemožno jeho aktuálnu úroveň v osvojení čítania podceňovať alebo prehliadať. Aj mnohé vedecko-odborné zistenia a teórie potvrdzujú nízku úroveň fonematického uvedomovania ako prediktora porúch učenia, čo recipročne poukazuje na jeho významnosť/závažnosť a potrebu jeho rozvíjania v primárnej edukácii.

Na základe uvedených zistení sme preto vnímali reálnu potrebu riešiť danú problematiku v šlabikárovom období prvého ročníka ZŠ, resp. šlabikárovom období ŠZŠ. Kým samotná, vyššie uvedená metodika pracuje s fonémami (deti nepoznajú grafémy), alternatívne pracovné listy majú tendenciu pracovať s fonémami a grafémami súčasne, tak ako si ich žiaci v šlabikárovom období osvojujú. V praktickom význame

nejde o tvorbu novej metodiky, len o uplatňovanie princípov a prvkov už vytvorenej metodiky do etapy šlabikárového obdobia. Primárnym cieľom alternatívnych pracovných je tak u žiakov rozvíjať fonematické uvedomovanie ako kľúčový predpoklad pre osvojenie čítania, písania a čítania s porozumením „za pochodu“.

Ak pracujeme s tézou, že dostatočne rozvinuté čitateľské predpoklady (vedomá orientácia v zvukovej štruktúre jazyka) sú prediktorom úspešného osvojovania čítania a teda aj dobrého čitateľa, musíme s touto oblasťou pracovať aj vtedy, keď sa s touto tematikou pracuje už minimálne, alebo sa z dôvodu nárastu učiva sa od nej upúšťá.

Z hľadiska tvorby pracovných listov sme uplatňovali princípy vyššie uvedenej metodiky a vychádzali sme z prirodzenej stavby reči. Tie sme zatriedili a zoradili z hľadiska postupnosti do nasledujúcich stupňov: slovo – slabika – hláska / hláska – slabika - slovo. Aj nami uplatňovaná symbolika zachováva už existujúcu v metodike: krátka slabika – U, dlhá slabika – Ú, krátka samohláska – O, dlhá samohláska – Ó. Vyčlenenie hlások na samohlásky vychádza z tézy postavenia pier a jazyka pri vyslovovaní – pery nie sú spojené, sú v tvare O; jazyk sa pri ich vyslovovaní nezapája, je v „pozícii dolnej pery“. Členenie hlások na samohlásky a spoluhlásky sa tak nerealizuje na základe pamäťového učenia, ale vychádza z postavenia pier a jazyka pri ich vyslovovaní. Pri označovaní spoluhlások používame len symbol l, spoluhlásky nedelíme na mäkké a tvrdé. Vyučujúci tu môže využiť symboliku metodiky delenia spoluhlások na mäkké a tvrdé s príslušnými symbolmi – ll, l.

Z pohľadu efektivity edukačného procesu zdôrazňujeme potrebu zachovania uvedenej postupnosti. Ich neoddeliteľnou súčasťou sú rôzne slovné, slabikové a hláskové manipulácie, ktoré si pedagóg môže vytvárať na základe jemu vlastnej tvorivosti a potrieb z pohľadu triedy a žiaka.

Zámerom nami vytvorených pracovných listov je ponúknuť pedagógom metodicko-didaktický materiál, ktorý im predstaví možnosti, ako na podklade vlastných pedagogických skúseností a osobnej tvorivosti rozvíjať u žiakov oblasť fonematického uvedomovania. Úlohy/cvičenia pracovných listov sú koncipované ako námety, pričom aj sami osebe majú množstvo variácií. Dôsledkom toho sa neraz narúša cyklickosť a špirálovitosť predkladaného materiálu. Ucelený materiál, ktorý bude zachovávať aj tieto princípy by sme radi predstavili v budúcnosti. Nami vytvorené pracovné listy majú za úlohu prezentovať rozvíjanie fonematického uvedomovania nielen v jeho

minimalistickom ponímaní, ako sa to veľakrát deje (určovanie hlásky na začiatku, v strede a na konci slova), ale cez bohatstvo materinského jazyka v jeho komplexe.

Z didaktického hľadiska (formy, ciele, úlohy, metódy) je možné uplatňovať uvedené pracovné listy počas samostatných vyučovacích hodín, resp. v jej jednotlivých častiach. Pri aplikácii pracovných listov/cvičení si musí každý vyučujúci stanoviť/formulovať vlastné ciele, ktoré chce dosiahnuť (napr. PL č. 1 - hláska/písmeno a, A. Kognitívny cieľ: Určiť pozíciu hlásky a, A v slabikách a slovách. Afektívny cieľ: Sústrediť sa na vypracovanie pracovného listu. Psychomotorický cieľ: Vyznačiť v schéme písmeno a, A). Je žiaduce a správne, keď pri kreovaní úloh vyučujúci stanoví/vytýči oblasti rozvoja u žiaka: PL č. 1 - hláska/písmeno a, A. Cvičenie č. 1: Pomenovávanie obrázkov (rozvoj slovnej zásoby, reči komunikatívnych zručností), slabikovanie slov (poznávanie slabičnej štruktúry slov, sluchová analýza a syntéza), zápis slabičnej schémy (rozvoj percepčno-motorických a psychomotorických zručností, zrková analýza syntéza). Nemenej dôležitou oblasťou je výber a aplikácia didaktických metód, ktorých uplatňovanie prenechávame na erudovanosť pedagóga. Súčasťou každého pracovného listu sú aj metodické pokyny pre vyučujúceho, ktorých cieľom je objasniť jednotlivé úlohy a činnosť žiaka v nich. Všetky uvedené didaktické komponenty musia byť neoddeliteľnou súčasťou tvorby a aplikácie pracovných listov/cvičení v edukačnom procese zameranom na rozvíjanie aktuálnej úrovne fonematického uvedomovania. Veď ako také nie sú cieľom, ale iba prostriedkom na nadobudnutie kľúčových predpokladov k osvojeniu čitateľskej gramotnosti.

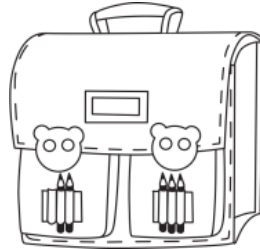
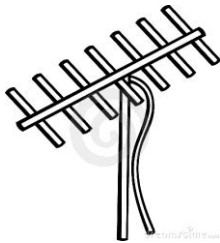
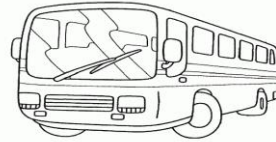
K závažným skutočnostiam, ktoré by sme radi pripomenuli v tejto podkapitole je aj retrospektíva do minulosti, keď základnou a neoddeliteľnou súčasťou obsahu jazykového vzdelávania boli rečňovanky, vyčítanky, riekanky atď. Je na škodu, že sa tak významný, nenahraditeľný a podnetný didaktický materiál z obsahu vytláča a vytráca. Aj v oblasti rozvoja fonematických zručností má svoje nezastupiteľné miesto a potenciál, je len na vyučujúcom ako ho efektívne využije v prospech napredovania žiaka.

Oblasť fonematického uvedomovania je pre rozvoj čitateľskej gramotnosti kľúčová. Iba jej zámerným, cieľavedomým a tvorivým rozvíjaním založenom na rozvinutí predčitateľských predpokladov sa stane osvojovanie čitateľskej gramotnosti efektívnym.

2 UKÁŽKY PRACOVNÝCH LISTOV ZAMERANÝCH NA ROZVOJ FONEMATICKÉHO UVEDOMOVANIA

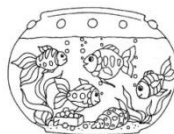
Pracovný list č. 1 (hláska/písmeno a, A)

1. Pomenuj obrázky. Vytlieskaj a napíš slabičnú schému k obrázkom.

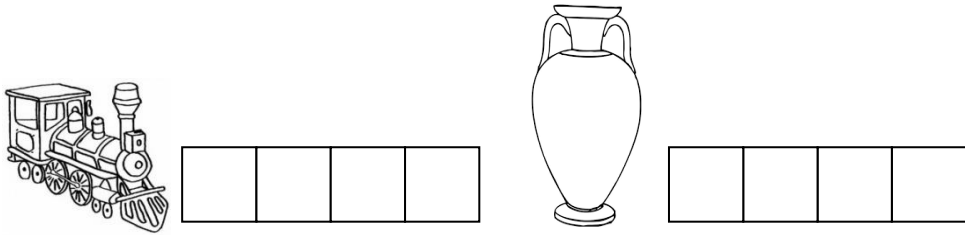

2. Pomenuj obrázky. Spoj s písmenom a, A tie obrázky, ktoré sa naň začínajú.

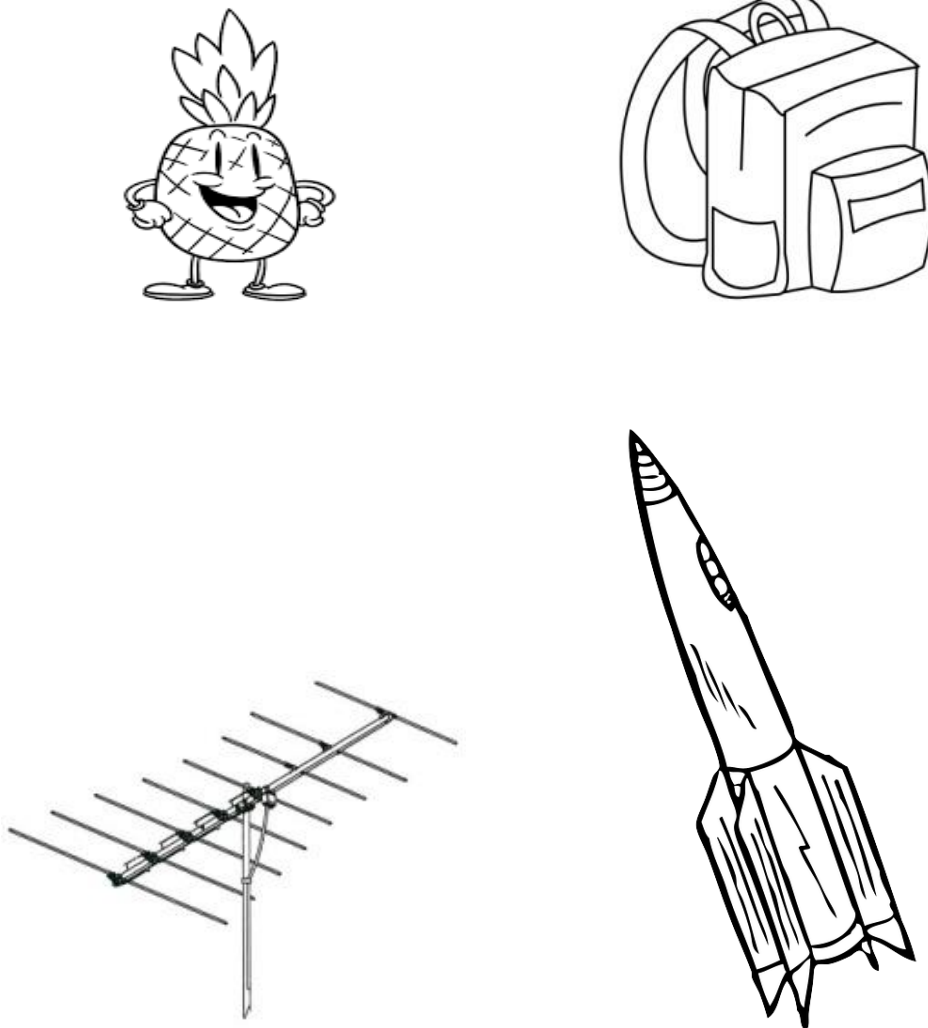
a A

3. Pomenuj obrázky. Vyznač krížkom v schéme, kde sa nachádza písmeno A.

4. Pomenuj obrázky. Zakrúžkuj obrázky, v ktorých je rovnaká hláska na začiatku a na konci.

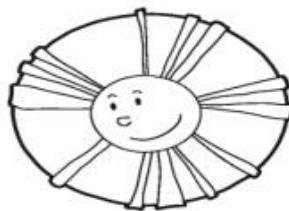
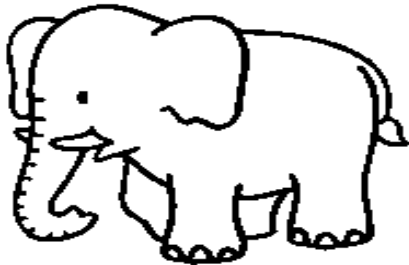

Metodické pokyny na vypracovanie PL č. 1 (hláska/písmeno a, A)

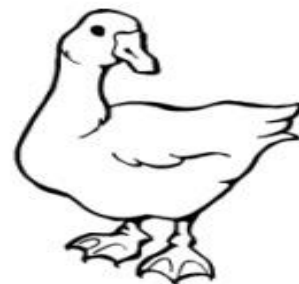
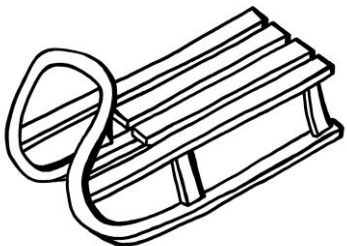
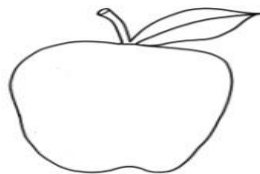
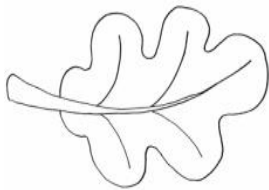
1. *Pomenuj obrázky. Vytlieskaj a napíš slabičnú schému k obrázkom. Žiak pod vedením vyučujúceho pomenuje jednotlivé obrázky, vytlieska ich názvy a zapíše ich slabičnú schému vo forme oblúčikov (auto – 2 slabiky, autobus – 3 slabiky, anténa – 3 slabiky, aktovka – 3 slabiky).*
2. *Pomenuj obrázky. Spoj s písmenom a, A tie obrázky, ktoré naň začínajú. Žiak prečíta písmená a postupne rad radom pomenúvava jednotlivé obrázky (lopta, kniha, akvárium, muchotrávka, auto). V každom slove identifikuje hlásku, ktorá je na jeho začiatku. Ak je v pomenovaní na začiatku hláska totožná s príslušným písmenom, spojí ich čiarou (akvárium, auto).*
3. *Pomenuj obrázky. Vyznač krížikom v schéme, kde sa nachádza hláska/písmeno a, A. Žiak pomenuje jednotlivé obrázky. Následne ich vyslabikuje a vyhláskuje. Cez hláskovanie identifikuje pozíciu hlásky a, A, ktorú vyznačí v schéme krížikom (vlak – ooxo, váza – oxox).*
4. *Pomenuj obrázky. Zakrúžkuj obrázky, v ktorých je rovnaká hláska na začiatku a na konci jeho pomenovania. Žiak pomenuje jednotlivé obrázky (ananás, aktovka, anténa, raketa) ktoré vyslabikuje a vyhláskuje. Na základe porovnávania dvojíc obrázkov vyčlení obrázky/pomenovania obrázkov, ktoré majú na začiatku a na konci totožnú hlásku a, A (aktovka, anténa).*

Pracovní list č. 2 (hláska/písmeno s, S)

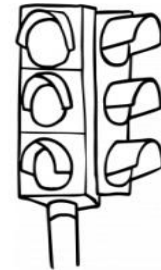
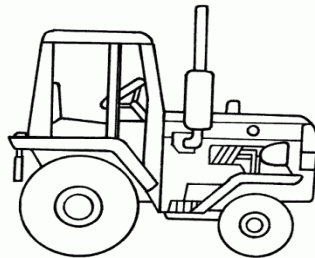
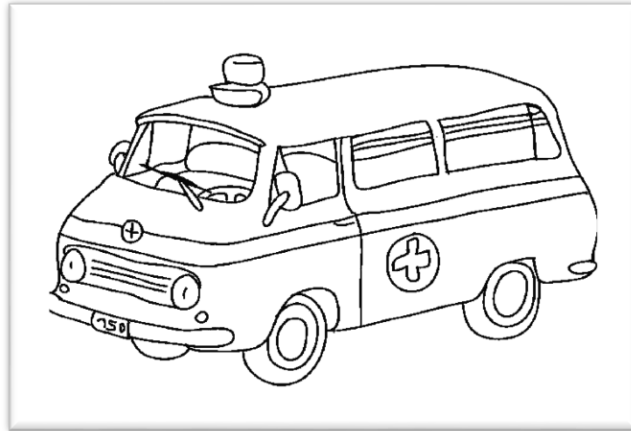
1. Pomenuj obrázky. Vytlieskaj a napíš slabičnú schému k obrázkom.

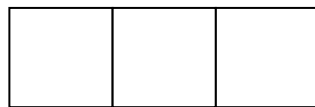
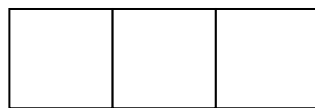
2. Pomenuj obrázky. Zakrúžkuj obrázky, v ktorých sa nachádza hláska/písmeno S.

3. Pomenuj obrázok v rámečku a urč jeho prvú hlásku. Obrázok spoj s tými obrázkami, ktoré sa začínajú na rovnakú hlásku.

4. Pomenuj obrázky. Vyznač na začiatku a konci schémy zelenou farbičkou rovnakú hlásku/písmeno, červenou rozdielnu hlásku/písmeno.

creative.cz

Metodické pokyny na vypracovanie PL č. 2 (hláska/písmeno s, S)

1. *Pomenuj obrázky. Vytlieskaj a napíš slabičnú schému k obrázkom.* Žiak pod vedením vyučujúceho pomenuje jednotlivé obrázky, vytlieska ich názvy a zapíše ich slabičnú schému vo forme oblúčikov (slon – 1 slabika, slimák – 2 slabiky, sova – 2 slabiky, slnko – 2 slabiky).
2. *Pomenuj obrázky. Zakrúžkuj obrázky, v ktorých pomenovaní sa nachádza hláska/písmeno s, S.* Žiak pomenúva jednotlivé obrázky (list, jablko, posteľ, sánky, myš, hus) a na základe sluchvej diferenciácie vyčleňujú pomenovania, v ktorých sa nachádza/nenachádza hláska s, S. Tie, v ktorých sa nachádza, následne zakrúžkujú (list, posteľ, sánky, hus).
3. *Pomenuj obrázok v rámčeku a urč jeho prvú hlásku.* Obrázok spoj s tými obrázkami, ktoré sa začínajú na rovnakú hlásku. Žiak pomenuje obrázok v rámčeku a identifikuje jeho prvú hlásku (sanitka), ako aj ostatné obrázky (stolička, traktor, semafor). Na základe porovnania dvojíc slov (slovo v rámčeku a nasledujúce slovo) a ich prvých hlások spojí prvý obrázok s obrázkami, ktoré majú s ním totožnú prvú hlásku.
4. *Pomenuj obrázky. Vyznač na začiatku a konci schémy zelenou farbičkou rovnakú hlásku/písmeno, červenou rozdielnu hlásku/písmeno.* Žiak pomenuje obrázky (pes, les). V pomenovaniach identifikuje prvé a posledné hlásky. Farebne na základe porovnania vyznačí v schéme pozíciu zhody, resp. nezhody zelenou a červenou farbou.

Pracovní list č. 3 (hláska/písmeno i, í, I, Í)

1. Pomenuj obrázky. Vyber z dvojíc správnnu slabičnú schému a spoj ju s obrázkom.

UU UÚ

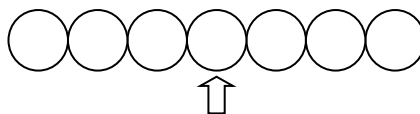
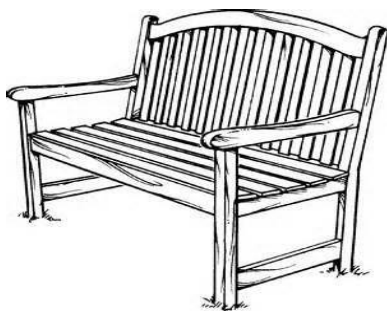
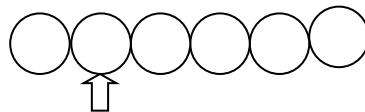
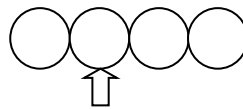
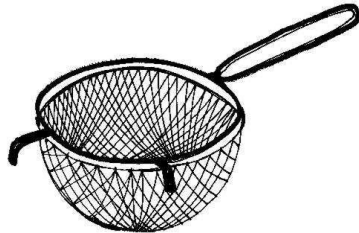

ÚÚÚ UÚÚ

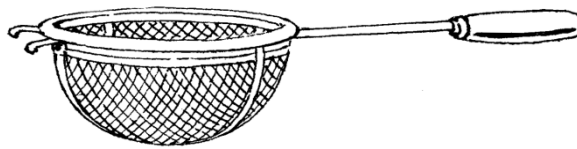
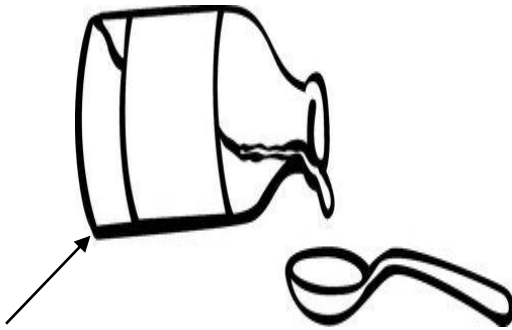

UUU UÚU

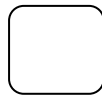
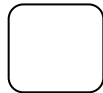
2. Pomenuj obrázky. Urč hlásku, ktorej miesto je označené v schéme a zapíš ho ako písmeno na vyznačenom mieste.

3. Pomenuj obrázky a vypíš z nich na čiaru prvé slabiky.

4. Pomenuj obrázky a porovnaj ich. Čím sa navzájom líšia ich pomenovania? Písmeno zapíš.

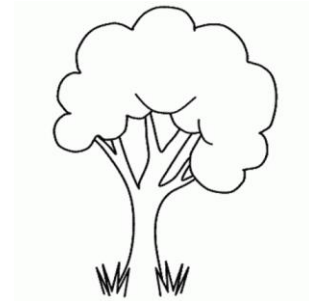
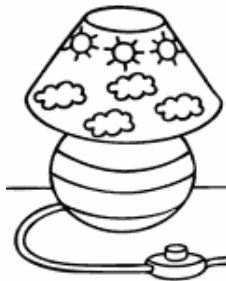

Metodické pokyny na vypracovanie PL č. 3 (hláska/písmeno i, í, I, Í)

1. *Pomenuj obrázky. Vyber z dvojíc správnu slabičnú schému a spoj ju s obrázkom. Žiak pomenuje a vyslabikuje jednotlivé pomenovania. Pod každým obrázkom je dvojica slabičným schém – správna a nesprávna. Úlohou žiaka je vybrať správnu slabičnú schému a spojiť ju s obrázkom (ihla – UU, indián – UUÚ, ihlice – UUU).*
2. *Pomenuj obrázky. Urč hlásku, ktorej miesto je označené v schéme a zapíš ho ako písmeno na vyznačenom mieste. Žiak pomenuje obrázky a vyhláskuje ich. Podľa zadania identifikuje v slove príslušnú hlásku a zapíše ju na vyznačenom mieste (sito – oioo, cibuľa – oioooo, lavička – oooiooo).*
3. *Pomenuj obrázky a vypíš z nich na čiaru prvé slabiky. Žiak pomenuje obrázky a vyčlení z nich prvé slabiky, ktoré zapíše na čiaru pod obrázok (sirup – si, silák – si, sito – si).*
4. *Pomenuj obrázky a porovnaj ich. Čím sa navzájom líšia ich pomenovania? Písmeno zapíš. Tvorenie množného čísla. Žiak pomenuje dvojice obrázkov (poštár – poštári, murár – murári). Slová – dvojice slov vyslabikuje a vyhláskuje. Pri zistení rozdielneho počtu určuje, v ktorom slove je hláska navyše a o ktorú hlásku ide. Hlásku zapíše do rámčeka ako písmeno.*

Pracovní list č. 4 (hláska/písmeno m, M)

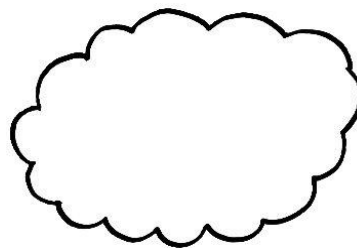
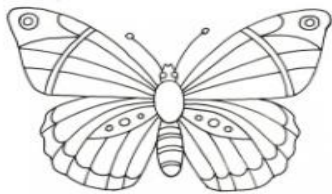
1. Pomenuj obrázky. Spoj obrázky so správnou slabičnou schémou.

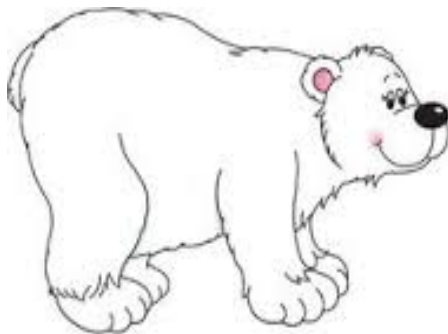
UU

U

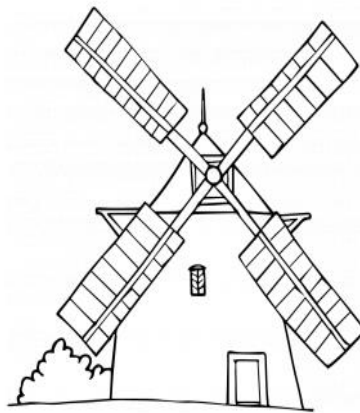
UÚ

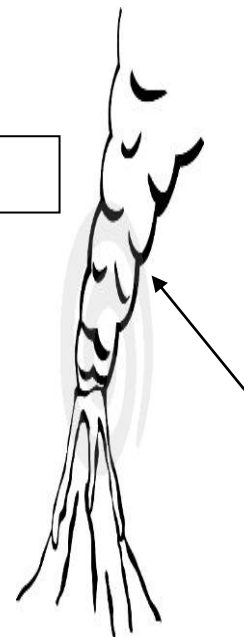
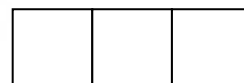
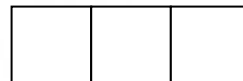
2. Pomenuj obrázky. Urč, či sú prvé hlásky/písmena dvojíc obrázkov rovnaké. Ak áno, spoj ich čiarou.

3. Pomenuj obrázok v rámečku a urč jeho poslednú hlásku. Obrázok spoj s tými obrázkami, ktoré sa začínajú na rovnakú hlásku, akou končí obrázok v rámečku.

4. Pomenuj obrázky. Vyznač v schéme hlásku, ktorou sa slová líšia.

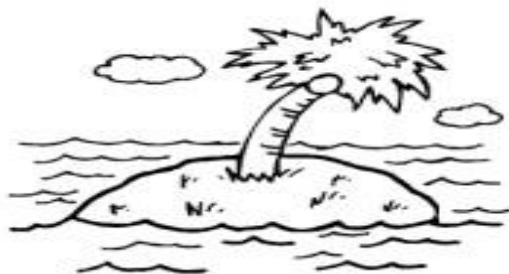

Metodické pokyny na vypracovanie PL č. 4 (hláska/písmeno m, M)

1. *Pomenuj obrázky. Spoj obrázky so správnou slabičnou schémou.* Žiak pomenuje obrázky a vyslabikuje ich. Slovo spojí s príslušnou správnou slabičnou schémou (myš, strom, mrak – U, lampa – UU, motýľ – UÚ).
2. *Pomenuj obrázky. Urč, či sú prvé hlásky/písmena dvojíc obrázkov rovnaké. Ak áno, spoj ich čiarou.* Žiak pomenuje dvojice obrázkov a v každom z nich určí prvú hlásku. Prvé hlásky dvojíc slov porovná a určí, či sa slová začínajú na rovnakú hlásku. Ak áno, spojí dvojicu obrázkov čiarou (medveď – misa, muchotrávka – žirafa).
3. *Pomenuj obrázok v rámčeku a urč jeho poslednú hlásku. Obrázok spoj s tými obrázkami, ktoré sa začínajú na rovnakú hlásku, akou končí obrázok v rámčeku.* Žiak pomenuje obrázok v rámčeku a identifikuje jeho poslednú hlásku (strom - m), ako aj ostatné obrázky (hruška – h, mlyn – m, mucha - m). Na základe porovnania dvojíc slov (slovo v rámčeku a nasledujúce slovo) a ich prvých hlások, spojí prvý obrázok s obrázkami, ktoré majú s ním totožnú poslednú hlásku.
4. *Pomenuj obrázky. Vyznač v schéme hlásku, ktorou sa slová líšia.* Žiak pomenuje obrázky a identifikuje jednotlivé hlásky v slovách (dom – dym). Potom navzájom porovnáva prvé, druhé a tretie hlásky v slovách. Na základe určenia vyznačí rozdielne hlásky v slovách krížikom (d x m, d x m).

Pracovní list č. 5 (hláska/písmeno o, O, ó, Ó)

1. Pomenuj obrázky. Oprav slabičné schémy obrázkov.

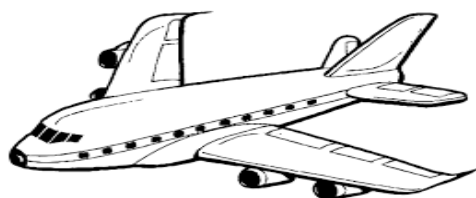
UUU

U

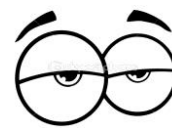
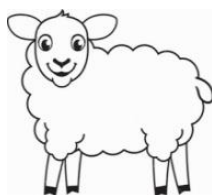

UUUUU

UU

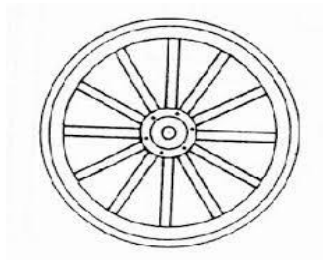
2. Pomenuj obrázky. Prečiarkni obrázok, ktorý nepatrí do radu obrázkov na základe prvej hlásky/písmena.

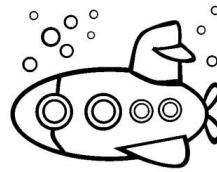

3. Pomenuj obrázky a vyhláskuj ich. Na čiaru zapíš počet hlások v slovách.

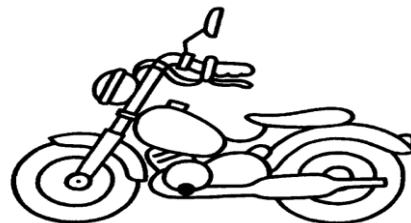

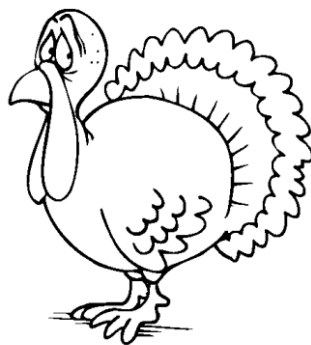
4. Pomenuj obrázky. Spoj obrázky so slabikami, ktorými sa začínajú.

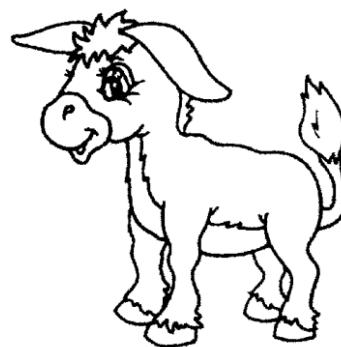
MO

SO

[HTTP://UROZPRÁVKY.JAZ.CZ](http://urozpravky.jaz.cz)

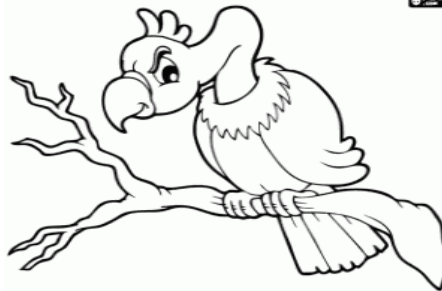
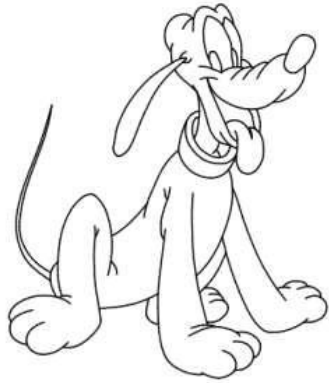
[HTTP://UROZPRÁVKY.JAZ.CZ](http://urozpravky.jaz.cz)

Metodické pokyny na vypracovanie PL č. 5 (hláska/písmeno o, O, ó, Ó)

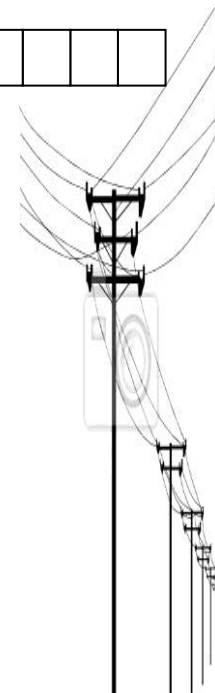
1. *Pomenuj obrázky. Oprav slabičné schémy obrázkov.* Žiak pomenuje obrázky a vyslabikuje ich. Jednotlivé slová zaznačí opravou chybných slabičných schém (vyškrtnutím, doplnením) pod obrázkami (ostrov – UU, okuliare – UUUU, orech – UU, lietadlo - UUU).
2. *Pomenuj obrázky. Prečiarkni obrázok, ktorý nepatrí do radu obrázkov na základe prvej hlásky/písmena.* Žiak pomenúvava obrázky v rade a pri každom z nich identifikuje prvú hlásku slova. Z radu slov vyčlení slovo, ktoré začína na inú hlásku ako ostatné v rade a príslušný obrázok preškrtnie (ovca, okno, lev, oči; loď, opica, husle, obraz).
3. *Pomenuj obrázky a vyhláskuj ich. Na čiaru zapíš počet hlások v slovách.* Žiak pomenuje, vyslabikuje a vyhláskuje jednotlivé obrázky. Na čiaru k obrázkom napíše počet hlások v príslušnom slove (socha – 4, torta – 5, koleso – 6, ponorka - 7).
4. *Pomenuj obrázky. Spoj obrázky so slabikami, ktorými sa začínajú.* Žiak pomenúva jednotlivé obrázky, vyslabikuje ich a vyhláskuje, prečíta napísané slabiky. Na základe identifikovanej prvej slabiky slova, priradzuje jednotlivé obrázky k napísaným slabikám tak, že spojí príslušný obrázok so správnou slabikou (sova, somár – SO, moriak, motorka – MO).

Pracovní list č. 6 (hláska/písmeno p, P)

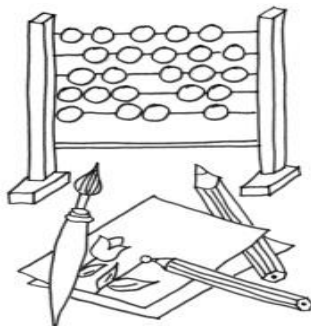
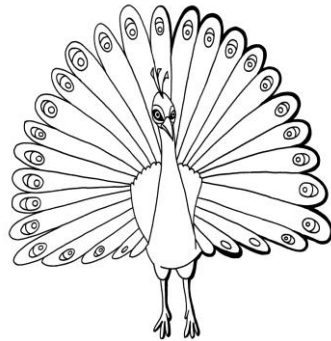
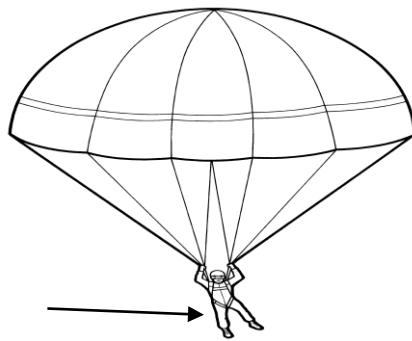
1. Pomenuj obrázky. Vyfarbi farbičkami obrázky s rovnakou slabičnou schémou.

2. Pomenuj obrázky. Dopln' do schémy chýbajúce písmeno P.

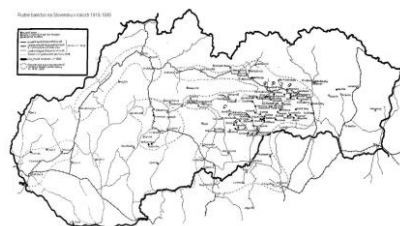
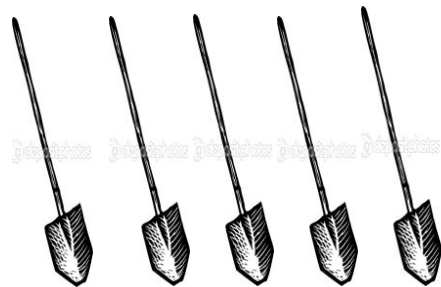
3. Pomenuj obrázky. Zakrúžkuj obrázky, ktoré majú v pomenovaní na začiatku krátku slabiku.

4. Pomenuj obrázky. Čím sa líšia dvojice obrázkov v pomenovaní? Vyznač v schéme.

--	--	--	--	--	--

--	--	--	--

Metodické pokyny na vypracovanie PL č. 6 (hláska/písmeno p, P)

1. *Pomenuj obrázky. Vyfarbi farbičkami obrázky s rovnakou slabičnou schémou.* Úlohou žiaka je pomenovať jednotlivé obrázky (pes, papagáj, sup) a vyslabikovať ich (určiť počet slabík v slove). Na základe sluchovej pamäte a sluchovej diferenciacie žiak vyčlení slová s rovnakou slabičnou schémou a tie vyfarbí.
2. *Pomenuj obrázky. Dopň do schémy chýbajúce písmeno P.* Žiak na základe postupnosti pomenuje, vyslabikuje a vyhláskuje jednotlivé obrázky. Na základe zadania zapíše do schémy hlásku p, P ako písmeno (pirát – P x x x x, papuče – P x P x x x, stĺp – x x x P).
3. *Pomenuj obrázky. Zakrúžkuj obrázky, ktoré majú v pomenovaní na začiatku krátku slabiku.* Žiak pomenúva jednotlivé obrázky a z pomenovaní vyčleňuje prvé slabiky. Ak je v pomenovaní na začiatku krátka slabika, obrázok zakrúžkuje (padák, páv, počítadlo, policajt).
4. *Pomenuj obrázky. Čím sa líšia dvojice obrázkov v pomenovaní? Vyznač v schéme.* Tvorenie množného čísla. Žiak pomenuje dvojice obrázkov (lopata - lopaty, mapa – mapy). Slová – dvojice slov vyslabikuje a vyhláskuje. Po vyhláskovaní vyznačí v schéme spoločnú pozíciu krížikom, ktorou sa dvojica slov líši.

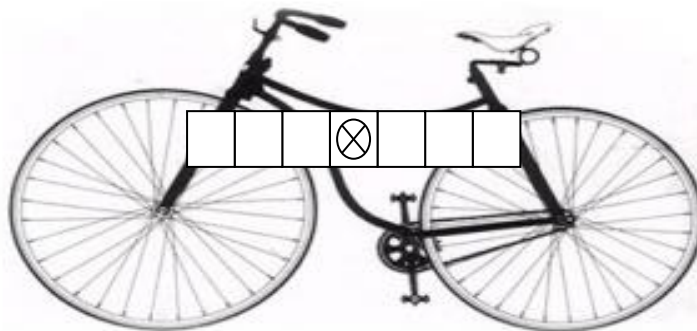
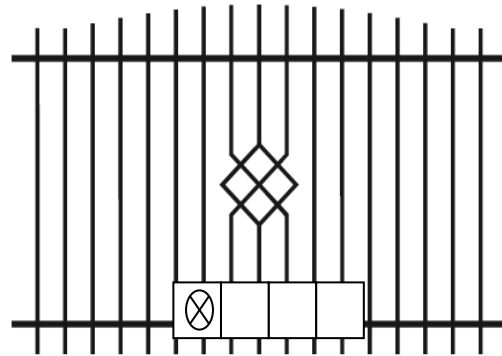
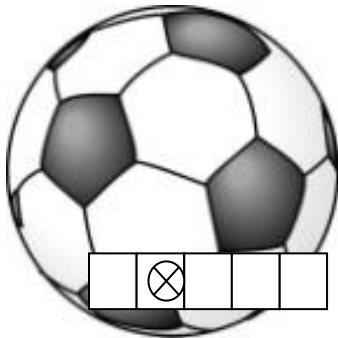
Pracovní list č. 7 (hláska/písmeno l, L)

1. Pomenuj obrázky. Zakrúžkuj obrázok, ktorý podľa slabičnej schémy nepatrí do radu obrázkov.

U

2. Pomenuj obrázky. Oprav v schéme pozíciu hlásky l, L a zapíš ju ako písmeno L.

3. Pomenuj obrázky. Spoj slabiku a prvú hlásku z obrázka. Utvor nové slovo.

LE

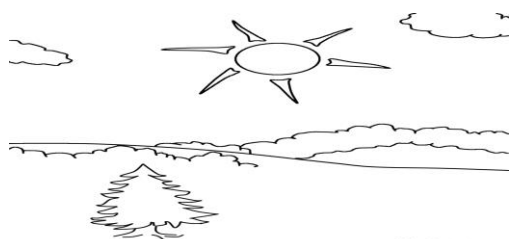
4. Pomenuj obrázky. Do slabičnej schémy zapíš písmená ktoré poznáš. Je dĺžka slabičnej schémy závislá od veľkosti predmetu, ktorý opisuje?

Metodické pokyny na vypracovanie PL č. 7 (hláska/písmeno p, P)

1. *Pomenuj obrázky. Zakrúžkuj obrázok, ktorý podľa slabičnej schémy nepatrí do radu obrázkov. Žiak pomenuje a vyslabikuje obrázky (les, lepidlo, lev). V rade obrázkov zakrúžkuje obrázok lepidlo – odlišná slabičná schéma).*
2. *Pomenuj obrázky. Oprav v schéme pozíciu hlásky l, L a zapíš ju ako písmeno L. Žiak vyslabikuje a vyhláskuje jednotlivé slová (lopta, plot, bicykel), pričom musí zistiť, či sa na vyznačenej pozícii nachádza hláska l. Ak nie, danú pozíciu preškrtnie a zapíše hlásku l, L ako písmeno na správnej pozícii v schéme.*
3. *Pomenuj obrázky. Spoj slabiku a prvé písmeno z obrázka. Utvor nové slovo. Žiak prečíta slabiku a pomenuje obrázky (počítač, slnko, veverička). Následne spája slabiku s prvou hláskou slova, pričom vytvára nové slová (le + p = lep; le + s = les, le + v = lev). Slabiku le + obrázok spája čiarou s obrázkom, ktorý reprezentuje nové slovo.*
4. *Pomenuj obrázky. Do slabičnej schémy zapíš písmená ktoré poznáš. Je dĺžka slabičnej schémy závislá od veľkosti predmetu, ktorý opisuje? Žiak pomenuje jednotlivé obrázky (loď, loďka, domček, dom) a zapíše do príslušných schém. Dĺžku slov porovnáva s veľkosťou predmetov (dĺžka slova nie je závislá na veľkosti predmetu, ktorý popisuje).*

Pracovní list č. 8 (hláska/písmeno k, K)

1. Pomenuj obrázky. Zapiš slabičné schémy a zakrúžkuj v nich rovnaké slabiky.

2. Pomenuj obrázky. Doplň schémy a vyznač v nich písmeno k, K.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--

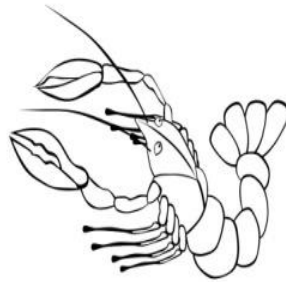
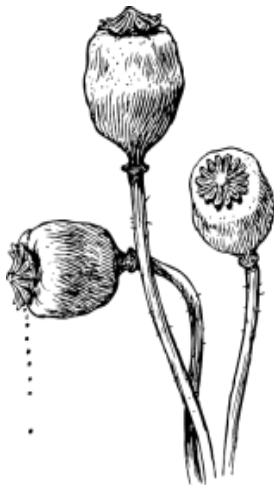
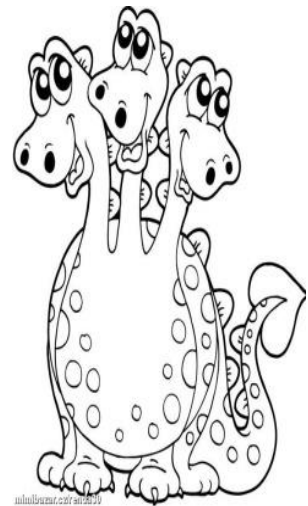
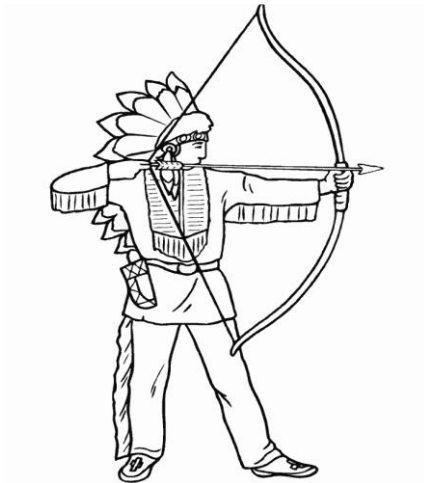

--	--	--	--	--

3. Pomenuj obrázky. Spoj slabiky s písmenom k, K a utvor nové slová (spoj s novým obrázkom).

DRA RA MA LU PU VA

k, K

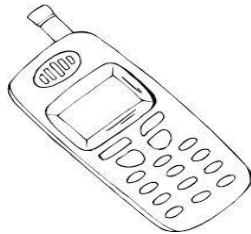
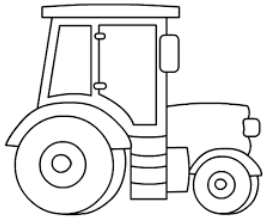

Metodické pokyny na vypracovanie PL č. 8 (hláska/písmeno k, K)

1. *Pomenuj obrázky. Zapiš slabičné schémy a zakrúžkuj v nich rovnaké slabiky.*
Žiak pomenuje a vyslabikuje jednotlivé obrázky (ruka, lúka). Zároveň zapíše na čiaru slabičnú schému. Potom na základe porovnania prvých a posledných slabík slova určuje totožné a rozdielne slabiky v slabičnej schéme tvoriace príslušné slová. Zhodné slabiky zakrúžkuje v slabičnej schéme.
2. *Pomenuj obrázky. Doplň schémy a vyznač v nich písmeno k, K.* Úlohou žiaka je pomenovať jednotlivé obrázky (klobúk, korčule, hokejka, hokej, vlak, makovica), vyslabikovať ich a vyhláskovať. Po vyhláskovaní určí počet hlások v slove a doplní jednotlivé schémy tak, aby reprezentovali dané slovo (počet hlások = počet štvorčekov). V závere na základe sluchovej diferenciacie žiak vyčlení hlásku k, K v slove a zapíše na správnej pozícii v schéme.
3. *Pomenuj obrázky. Spoj slabiky s písmenom k a utvor nové slová. Tvorenie nových slov.* Žiak cez spájanie slabík a písmena k tvorí nové slová. Riešenie úlohy prevádza tak, že spája jednotlivé slabiky s príslušnými obrázkami (dra+k = drak, ra+k = rak, ma+k= mak, lu+k= luk, pu+k = puk, va+k= vak).

Pracovní list č. 9 (hláska/písmeno t, T)

1. Pomenuj obrázky. Spoj obrázky so slabičnou schémou. Obrázky, ktoré slabičnú schému nemajú vyfarbi.

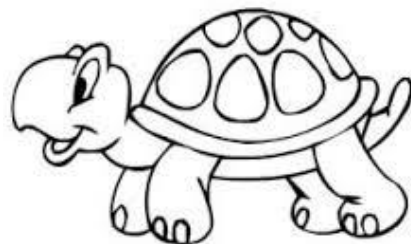
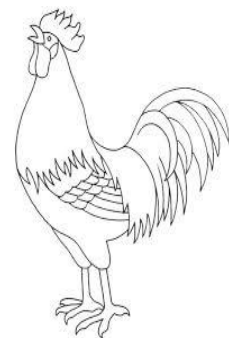

U U

U Ú

2. Pomenuj obrázky. Obrázky s hláskou/písmenom t, T v strede slova zakrúžkuj.

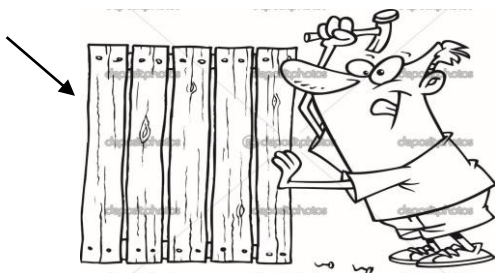
3. Pomenuj obrázky. V slabičnej schéme vyznač krížikom všetky hlásky/písmená okrem hlásky/písmena t, T. Písmeno t, T zapíš.

--	--	--	--	--	--	--	--

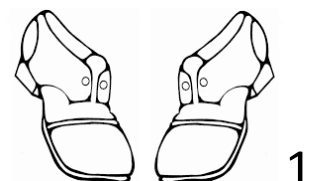
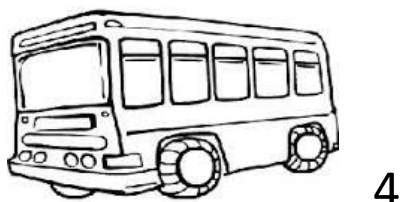
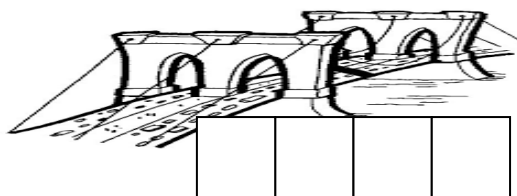

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--

4. Pomenuj obrázky. Hlásku, ktorej miesto v slove určuje číslica, zapíš do schémy ako písmeno. Slovo prečítaj a farebne označ písmeno t, T.

Metodické pokyny na vypracovanie PL č. 9 (hláska/písmeno t, T)

1. *Pomenuj obrázky. Spoj obrázky so slabičnou schémou. Obrázky, ktoré slabičnú schému nemajú vyfarbi. Žiak pomenuje a vyslabikuje všetky obrázky (traktor, telefón, šaty, motýľ, kvet, tenis). Jednotlivé obrázky priradí k vytvoreným slabičným schémam. Obrázky, ktoré neprislúchajú ani jednej zo schém, vyfarbia. Ako doplňujúcu úlohu tu možné realizovať zápis slabičnej schémy k obrázkom.*

2. *Pomenuj obrázky. Obrázky s hláskou/písmenom t, T v strede slova zakrúžkuj. Úlohou žiaka je pomenovať všetky obrázky (krtko, tiger, kohút, straka, korytnačka). Následne na základe slabikovania a hláskovania diferencujú pozíciu hlásky t, T v slove a obrázky, kde sa hláska v pomenovaní nachádza v strede slova zakrúžkujú.*

3. *Pomenuj obrázky. V slabičnej schéme vyznač krížikom všetky hlásky/písmená okrem hlásky/písmena t, T. Písmeno t, T zapíš. Žiak na začiatku pomenuje jednotlivé obrázky, ktoré zároveň vyslabikuje a vyhláskuje (trpaslík, upratovačka, plot). Po hláskovej identifikácii jednotlivých foném realizuje ich zápis v hláskovej schéme, pričom členenie prebieha na základe hláskovej diferenciacie (všetky hlásky okrem hlásky t, T zaznačuje krížikom, hlásku t, T zapisuje ako písmeno). Po ukončení úlohy môžu žiaci tvoriť na základe kritéria pozície hlásky/písmena t, T v slove (na začiatku, v strede a na konci) tvoriť nové slová.*

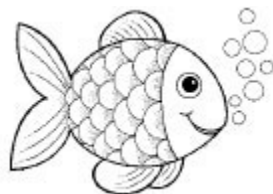
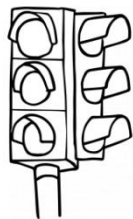
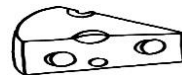
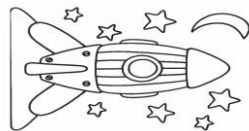
4. *Pomenuj obrázky. Hlásku, ktorej miesto v slove určuje číslica zapíš do schémy ako písmeno. Slovo prečítaj a farebne označ písmeno t, T. Žiak pomenuje jednotlivé obrázky (motyka, torta, autobus, topánky). Na základe zadania (číslca pri obrázku) identifikuje príslušnú fonému a zapíše ju ako grafému do pripravenej hláskovej schémy. Po zápise všetkých políčok slovo prečíta (MOST) a farebne vyznačí hlásku T. Úlohu je možné obohatiť o slabičnú a hláskovú analýzu/identifikáciu pomenovaní jednotlivých obrázkov.*

Pracovní list č. 10 (hláska/písmeno r, R)

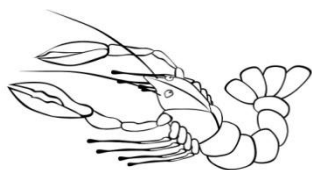
1. Pomenuj obrázky a napíš ich správne slabičné schémy. Dlhé slabiky farebne zakrúžkuj.

2. Pomenuj obrázky. Čiarami spoj všetky obrázky, ktoré sa začínajú na hlásku/písmeno r, R a všetky obrázky, ktoré sa končia na hlásku/písmeno r, R.

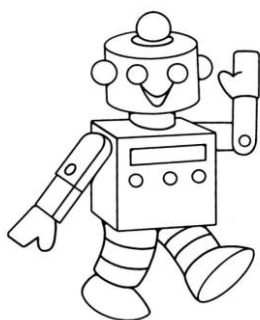
3. Pomenuj obrázky. Zapiš do hláskovej schémy hlásku/písmeno r, R a krížikom vyznač všetky samohlásky.

--	--	--

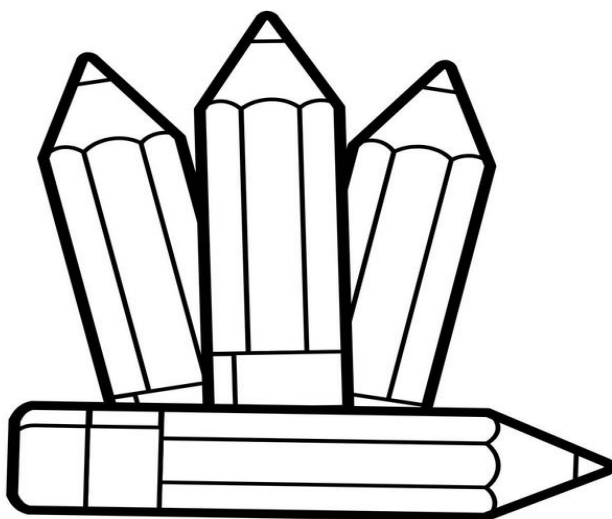

--	--	--	--

--	--	--	--	--

4. Vyfarbi pastelky tak, aby v názve farby bola hláska/písmeno r, R.

Metodické pokyny na vypracovanie PL č. 10 (hláska/písmeno r, R)

1. *Pomenuj obrázky a napíš ich správne slabičné schémy. Dlhé slabiky farebne zakrúžkuj.* Žiak pomenuje jednotlivé obrázky (lekár, kominár, námorník, kuchár, maliar, záhradník). Zároveň pod každý obrázok zapíše správnu slabičnú schému s dôrazom na dlhé slabiky - dlhé slabiky v jednotlivých slabičných schémach vyznačí farebne zakrúžkovaním. Úlohu možno obohatiť o určovanie počtu krátkych a dlhých slabík v pomenovaniach, resp. komparáciou jednotlivých pomenovaní.

2. *Pomenuj obrázky. Čiarami spoj všetky obrázky, ktoré sa začínajú na hlásku/písmeno r, R a všetky obrázky, ktoré sa končia na hlásku/písmeno r, R.* Žiak v úlohe č. 2 najprv pomenuje všetky obrázky, pričom ich analyzuje a následne identifikuje pozíciu hlásky r, R. Na základe kritéria pozície hlásky (na začiatku, na konci) čiarami pospája jednotlivé obrázky (raketa – ryba – repa; syr – semafor – sveter) .

3. *Pomenuj obrázky. Zapíš do hláskovej schémy hlásku/písmeno r, R a krížikom vyznač všetky samohlásky.* Úlohou žiaka je pomenovať obrázky (rak, drak, robot). Po slabičnej a hláskovej analýze identifikujú jednotlivé fonémy pomenovaní, ktorých zápis prevedú zo hláskovej schémy (pozíciu fonémy R prevedú zápisom písmena r, R; zápis samohlások realizujú cez symbol O, resp. krížikom.

4. *Vyfarbi pastelky tak, aby v názve farby bola hláska/písmeno r, R.* Žiak vymenúva farby, ktoré pozná. Na základe sluchovej identifikácie fonémy r, R v jednotlivých pomenovaniach farieb vyfarbí farbičky takou farbou, aby pomenovanie spĺňalo vyššie uvedené kritérium (napr: modrá, červená, čierna, ružová, oranžová).

ZÁVER

Rozvíjanie komunikatívnych kompetencií v procese primárneho vzdelávania patrí v súčasnej dobe k hlavným úlohám neustáleho, poreformného úsilia. Je tomu tak z dôvodu kľúčového postavenia jazykového vzdelávania, kde sa jazyk chápe nielen ako nástroj myslenia a komunikácie, ale aj preto, že je teoretickým a praktickým východiskom v procese prebiehajúceho i ďalšieho vzdelávania. Kvalita postupného osvojovania si komunikačných spôsobilostí sa tak môže významne podpísať pod úspešnosť žiaka v celom edukačnom procese, ale môže byť aj významným indikátorom z hľadiska začlenenia a uplatnenia v osobnom živote jednotlivca.

Do oblasti kľúčových, jazykových kompetencií resp. procesov, ktoré sa nimi rozvíjajú, patrí na primárnom stupni čítanie, písanie, počúvanie a hovorenie. Ku všetkým zložkám je pridaný akcent na porozumenie, čím sa zdôrazňuje aktívne narábanie s jazykom. Tým sa rozvíjanie jazykových kompetencií vo všetkých rovinách jazyka (foneticko-fonologickej, lexikálno-sémantickej, morfológicko-syntaktickej, pragmatickej) neobmedzuje len na pasívne osvojenie poznatkov, ale praktické používanie jazyka.

V procese primárnej, jazykovej edukácie (1. ročník ZŠ, 1. – 3. ročník ŠZŠ) sa ako kľúčové chápe osvojenie čitateľskej gramotnosti. Osvojovanie si čítania v modernom chápaní už teda nespočíva len v technike čítania a jeho kvalitatívno-quantitatívnych ukazovateľoch. Základnou požiadavkou a cieľom v procese výchovy dobrého a úspešného čitateľa sa stalo kritérium čítania s porozumením (a práve v tejto oblasti sa u žiakov, ako poukazuje pedagogická prax i rôzne medzinárodné testovania, stretávame s veľkými nedostatkami).

K tomu, aby sa tieto ciele dosiahli, je potrebné osvojiť a rozvinúť u žiakov v maximálne možnej miere predčitateľské predpoklady, ktorých dominantou súčasťou je problematika rozvoja fonemického uvedomovania. K tomu je možné využiť a aplikovať v procese vzdelávania intaktných i zdravotne znevýhodnených žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia komplexný a efektívny nástroj, ktorým je Tréning fonemického uvedomovania podľa D. B. El'konina, ako aj jeho alternatívne variácie v súlade s obsahom vzdelávania a na základe potrieb žiaka.

Ich významnosť a prínosnosť vnímame najmä v uplatňovaní princípov a prvkov metodiky Tréningu fonemického uvedomovania ako osvedčeného, efektívneho a komplexného metodického materiálu, ktorý je pedagógmi zväčša nepoznaný.

Nami získaná dlhoročná pedagogická skúsenosť, spracované teoretické východiská, ale i vytvorené pracovné listy majú tendenciu byť pedagógom námetom/podnetom, ako prostredníctvom im vlastnej edukačnej erudovanosti a tvorivosti môžu u žiakov rozvíjať tak kľúčovú oblasť pre proces nadobúdania čitateľskej gramotnosti. Výsledkom sa tak môže stať eliminovanie, resp. odstránenie ťažkostí v procese osvojovania si čítania, písania a čítania s porozumením, prevencia a terapia pred vznikom špecifických porúch učenia (dyslexia) i terapia narušenej komunikačnej schopnosti.

Témou našej práce bola problematika rozvíjania komunikatívnych kompetencií prostredníctvom rozvíjania predčitateľských predpokladov ako kľúčových prediktorov pre úspešné osvojenie čítania v edukácii ZŠ a ŠZŠ a neskôr i čítania s porozumením.

Cieľom bolo prezentovať teoretické východiská zamerané na oblasť fonematického uvedomovania a zároveň ponúknuť čitateľovi podnety/námety na tvorbu alternatívnych cvičení i pracovných listov v 1. ročníku ZŠ a 1. – 3. ročníku ŠZŠ primárneho vzdelávania.

Práca ponúka komplexnejší pohľad na problematiku úspešného osvojovania si čítania a čítania s porozumením.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

MÁČAJOVÁ, M. 2011. *Jazyková gramotnosť: teórie a metódy jej rozvoja*. Nitra: PF UKF v Nitre. 2011. 100 s. ISBN 978-80-558-0005-9

MIKULAJOVÁ, M. DUJČÍKOVÁ, O. 2001. *Tréning fonematického uvedomovania podľa D. B. Elkonina. Metodická príručka*. Bratislava: Dialóg 2001. 83 s. ISBN 80-968502-1-0

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. 2009. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál 2009. 395 s. ISBN 978-80-7367-647-6

Autor: Mgr. Marcel Kočiš
Názov: **Fonematické uvedomovanie ako kľúčový predpoklad
pre proces osvojenia čitateľskej gramotnosti**
Vydavateľ: MPC
Rok vydania: 2015
Poradie vydania: 1.
Počet strán: 41
Neprešlo jazykovou ani grafickou úpravou.

ISBN 978-80-565-1420-7